

MİRAS SEBEBİYLE İSTİHKAK (MİRASÇILIK) DAVASI

Dr. Selvi Nazlı GÜVENÇ

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2021

ARALIK 2021

ISBN: 978-975-368-709-6

BASKI

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850) 441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Canım Babam
Celalettin Güvenç'e

SUNUŞ

Miras sebebiyle istihkak davasının adi istihkak davasından farkı klasik Roma Hukuku'nda görülmüş, bu davanın mirasçılar arasında söz konusu olacak bir mîras davası olduğu tesbit edilmişti. Sonraları bu davanın mirasçılık sıfatı olmayan zilyede de açılacağı kabul edildi. Hukukî niteliği iyi tesbit edilemedi. Almanya'daki Pandekt Hukuku çalışmaları daha başlamadan, modern anlamda kanunlaşma asrını başlatan Fransız Medenî Kanunu (1804); bu sebeple, miras sebebiyle istihkak davasına özel bir yer vermedi. Pandekt Hukuku çalışmalarının asrın sonundaki ürünü olan Alman Medenî Hukuk Kanunu (BGB-1900) bu davayı Klâsik Roma Hukuku'nun doğru bakış açısıyla düzenledi. İsviçre Medenî Kanunu (ZGB-1912)'nin Miras sebebiyle istihkak davası başta Almanya'da olduğu gibi yorumlandı. Ne var ki ilk şerhlerden kısa bir süre sonra bu dava üstün mirasçılık sıfatına bağlı bir dava olarak kabul edilmeyip mirasçılık sıfatı olmayan zilyede karşı da açılacağı sonucuna varıldı.

1926'da yürürlüğe giren Türk Medenî Kanunu da İsviçre'den alındığı için önce İsviçre'deki birinci çoğunluk görüşü ardından ikinci çoğunluk görüşü hakim oldu. İstihkak kelimesi genel olarak "hak sahibi olma sıfatı"nı ifade ettiği halde Medenî Kanun döneminde bu genel anlam unutulurak "istihkak" terimi sadece "rei vindicato"yu çağırıştırır oldu. Bu belirsizlik yeni Medenî Kanun döneminde de devam etti.

İstanbul Üniversitesi'nde, danışmanı olduğum ve halen doçent doktor sıfatıyla akademik görevde olan, Sayın Dr. Cem Akbıyık'a doktora tezi konusu olarak bu konuyla teklif etmiştim. Değerli bir çalışma ortaya koyarak oybirliğiyle "Doktor" sıfatını kazanmıştı. Ne var ki bir yıl dolmaksızın yeni TMK. yürürlüğe girdikten sonra da konu üzerindeki görüş ayrılıkları sürdü. Nihayet İTİCÜ'de danışmanı olduğum Dr. Selvi Nazlı Güvenç'e aynı konuyu teklif ettim. Çok sıkı ve ciddi bir çalışma sonucunda oybirliği ile Doktora Tezi kabul edildi. Ümid ederim ki bu tezden sonra Miras Sebebiyle İstihkak Davası üzerindeki tereddütler ve belirsizlikler sona erecektir.

Bana bu hazzı ve ümîdi veren değerli kızım Dr. Selvi Nazlı Güvenç'e teşekkür ediyor, başarılarının devamlı olmasını diliyorum, Allah'a emanet ediyorum.

Prof. Dr. Hüseyin Hatemi
İTİCÜHF Nişantaşı, 25 Ekim 2021

ÖNSÖZ

Miras Sebebiyle İstihkak Davası başlıklı bu çalışma, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Doktora Programında, tez olarak hazırlanarak, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi, Prof. Dr. Şahin Akıncı, Prof. Dr. Emre Gökyayla, Prof. Dr. Muzaffer Şeker ve Doç. Dr. Selin Sert Sütçü'den oluşan jüri önünden savunulmuş ve başarılı bulunmuştur. Çalışma Enstitüye teslim edilen tezin güncel kaynaklardan geçirilerek tıpkı basılmış halidir. Savuma jürimde yer alan Sayın Hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Miras Sebebiyle İstihkak Davası, doktora tez konusu olarak, miras hukukuna duyduğum ilginin de etkisiyle, Danışmanım Prof. Dr. Sayın Hüseyin Hatemi'nin önerisi üzerine 2018 eğitim-öğretim yılı güz döneminde seçilmiştir. Tez, 2019 yılının Şubat ve Temmuz ayları arasında, yabancı literatürü taramak üzere, misafir araştırmacı olarak bulunduğum Heidelberg Üniversitesi ve Max Planck Mukayeseli Özel Hukuk Enstitülerinde yazılmaya başlanmış ve Temmuz 2021'de savunulmuştur. Bu vesile ile ücretli izinli olarak yurtdışında bulunma imkânı sağlayan Üniversiteme teşekkürlerimi sunarım.

Gerek konu seçimi gerek tezin tamamlanması sürecinde ilgi ve alakasını esirgemeyen, İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Fakültesi'nde sekiz senedir asistanı olmaktan büyük onur duyduğum ve kendisinden çok şey öğrendiğim kıymetli Hocam Sayın Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye değerli katkıları, desteği ve rehberliği için en derin teşekkür ve hürmetlerimi sunarım.

Çok uzun zamandır benden ilgi ve desteğini esirgemeyen Almanca Hocam Sayın Hiltrud Kayacan'a teşekkürü bir borç bilirim.

Annem Turan Güvenç, babam Celalettin Güvenç ve kardeşim İbrahim Yurday Güvenç'e, meşakkatli doktora tezi yazma sürecini bana her türlü destekleriyle kolaylaştırdıkları ve varlıkları için ne kadar teşekkür etsem azdır. Bu kitabımı, moral ve motivasyon desteğini hiç eksik et-

VIII

meyen hatta tezin tashih aşamasında da emeklerini esirgemeyen mentörüm canım babam Celalettin Güvenç'e ithaf ediyorum.

Son olarak, başta Filiz Kitabevi sahibi Sayın Oğuzhan Oruç olmak üzere Sayın Zeynep Oruç Tatlı'ya ve tüm Filiz Kitabevi çalışanlarına teşekkür ederim.

Miras Hukuku'nun en karmaşık konularından biri sayılan Miras Sebebiyle İstihkak Davasına ilişkin öğretiyi mütevazı bir katkıda bulunmuş olmak ümidiyle...

Selvi Nazlı Güvenç
Sütlüce, Kasım 2021

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	V
ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Tarihî Gelişimi ve Hukukî Niteliği

§1. Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Tarihî Gelişimi	5
I.Roma Hukukunda ve Müşterek Hukukta Hereditatis Petitio	5
II.Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Modern Hukuklarda Kanunlaştırılma Süreci	13
III.Alman Medenî Kanunu'nda Miras Sebebiyle İstihkak Davası Düzenlemelerinin Kabulü.....	15
1.Miras Sebebiyle İstihkak Davası Düzenlemelerinin BGB'ye Kabulü.....	15
2.BGB'de Düzenlenen Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Hereditatis Petitio ile İlişkisi	19
IV.İsviçre Medenî Kanunu'nda Miras Sebebiyle İstihkak Davasının (Erbsehaftsklage) Kabulü	22
V.Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Türk Medenî Kanunu'nuna Kabulü (TMK md.637-639)	26
VI.Kısa Değerlendirme.....	27
§2.Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Hukukî Niteliği	28
I.Genel Olarak	28
II.Davanın Bir İhtiyaca Cevap Verip Vermediği Tartışmaları	29
III.Dava Sebebi (Klagegrund)	32

IV.Alman Hukuku'nda Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Hukukî Niteliği Hakkında İleri Sürülen Görüşler	41
1. Genel Olarak	41
2. Münferit Davalar Toplamı Teorisi (Theorie der Summe aller Einzelsprüche-Summenthorie)	42
3. Bağımsız(Müstakil) ve Küllî Dava Teorisi (Theorie Des Selbständigen Einheitlichen Gesamtanspruch).....	44
4.Talepler (Davalar) Buketi Teorisi (Anspruchbündel-Anspruchmehrheit Theorie).....	48
V.İsviçre-Türk Hukuklarında Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Hukukî Niteliği Hakkında İleri Sürülen Görüşler	50
1. Mirasçıya Münferit Dava Hakları Yanında Tanınmış Bağımsız (Müstakil) Bir Dava Olarak Miras Sebebiyle İstihkak Davası	50
2. Küllî Bir Dava Olarak Miras Sebebiyle İstihkak Davası	55
3. Miras Sebebiyle İstihkak Davası Aynî ya da Mutlak Bir Dava mıdır? ..	59
4. Eda Davası Olarak Miras Sebebiyle İstihkak Davası.....	65
VI.Kısa Değerlendirme.....	72

İKİNCİ BÖLÜM

Davanın Tarafları ve Konusu

§3. Davacı Sıfatı	74
I.Genel Olarak	74
II.Miras Ortaklığında Davacı Sıfatı	80
1.Miras Ortaklığında Elbirliği İlkesi ve Zorunlu Dava Arkadaşlığı.....	80
2.Miras Ortaklığında Birlikte Mirasçının Bireysel Dava Hakkı	84
III.Mirasın Paylaşılmasından Sonraki Durum	88
IV.Ön Mirasçı ve Art Mirasçının Davacı Sıfatı.....	92
V.Miras Sebebiyle İstihkak Davası Davacısı Olarak Mirasçı Dışındaki Kişiler	94
1.Genel Olarak	94
2.Tereke Yöneticisinin ve Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Miras Sebebiyle İstihkak Davasında Davacı Sıfatı	95
a)Üçüncü Kişilere Karşı.....	95
b)Mirasçılara Karşı.....	102

3. Mirasın Paylaşılmasından Sonra Ortaya Çıkan Gaip veya Üstün Hak Sahiplerinin Durumu.....	104
4. İflas İdaresi ve Alacaklılar	107
VI. Miras Sebebiyle İstihkak Davasında Aktif Dava Ehliyetini Haiz Olmayanlar Kişiler.....	110
1. Vasiyet Alacaklısı	110
2. Miras Payını Devralan Üçüncü Kişi (Erbteilerwerber) ve Terekeyi Satın Alanın Durumu (Erbschaftskäufer) Durumu	111
§4. Davalı Sıfatı	115
I. Genel Olarak	115
II. Miras Sebebiyle İstihkak Davası Davalısı Olmak İçin Aranılan Sübjektif Şart.....	118
III. Miras Sebebiyle İstihkak Davası Davalısı Olmak İçin Aranılan Objektif (Nesnel) Şart	124
IV. Yargıtay Uygulaması.....	128
V. Tereke Değerini Kendisine Miras Sebebiyle İstihkak Davası Açılabilecek Olan Haksız Zilyetten Devralan Üçüncü Kişinin Davalı Sıfatı	132
VI. Miras Sebebiyle İstihkak Davası Davalısı Olarak Birlikte Mirasçı.....	136
VII. Miras Sebebiyle İstihkak Davasında Davalı Sıfatını Haiz Diğer Kişiler.	140
VIII. İspat Yükü.....	142
§5. Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Konusu	149
I. Genel Olarak	149
II. Tereke Mallarının Aynen İadesi	151
III. Zilyedin İade Dışındaki Tazmin Yükümlülüğü	153
1. İyi Niyetli Zilyedin İade Dışındaki Sorumluluğu	153
2. Kötü Niyetli Zilyedin İade Dışındaki Sorumluluğu	160
IV. Tereke Zilyedinin Giderlerin Tazminini Talep Etme Hakkı	165
1. Genel Olarak	165
2. İyi Niyetli Zilyedin Giderleri Talep Hakkı	167
3. Kötü Niyetli Zilyedin Giderleri Talep Hakkı	169

Üçüncü Bölüm

Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Mirasçının Diğer Dava Hakları ile İlişkisi ve Kendine Has Özellikleri

§6. Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Mirasçının Miras Bırakandan İntikal Eden Münferit Davaları ile İlişkisi ve Diğer Miras Hukuku Davaları Karşısında Durumu	171
I.Mirasçının Münferit Davaları (Sonderklagen, Erebten Klagen) ve Miras Sebebiyle İstihkak Davası.....	171
1. Genel Olarak	171
2. Miras Sebebiyle İstihkak Davası ve Adi İstihkak Davası	177
II.Miras Sebebiyle İstihkak Davası ve Yenilik Doğuran Miras Hukuku Davaları.....	181
1. Miras Sebebiyle İstihkak Davası ve Tenkis Davası	182
a. Sağlararası Kazandırmaların Tenkisinde.....	184
b. Ölüme Bağlı Kazandırmaların Tenkisinde.....	187
2. Miras Sebebiyle İstihkak Davası ve Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası	189
III. Miras Sebebiyle İstihkak Davası ve Denkleştirme (İade) Davası.....	190
IV. Miras Sebebiyle İstihkak Davası ve Paylaşma Davası	191
V.Miras Sebebiyle İstihkak Davası ve Mirastan Yoksunluğun Tespiti Davası	192
VI.Miras Sebebiyle İstihkak Davası ve Muris Muvazaası.....	193
§7. Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Kendine Özgü Özellikleri	196
I.Miras Sebebiyle İstihkak Davası Kapsamında Haksız Tereke Zilyedinin Bilgi Verme Yükümlülüğü.....	196
II.Aynî İkame İlkesi	200
1. Dayanağı ve Amacı.....	200
2. Uygulanma Koşulları	207
a. Tereke Aracılığıyla Edinme Şartı (Erwerb Mit Mitteln Der Erbschaft)	207
b. İkame Değerin Hukukî İşlem ile Elde Edilmesi (Rechtsgeschäftliche Surrogation).....	209
c. Hukukî İşlemin Geçerliliği	211
d. Nedensellik (Die Kausalität).....	214
3.Aynî İkame Etkisinin Uygulanma Kapsamı ve Sonuçları.....	215

a.Aynî İkame İlkesinin Uygulanma Kapsamı	215
b.Aynî İkame İlkesinin Sonuçları.....	216
III. Kazandırıcı Zamanaşımı Savunması İleri Sürme Yasağı (TMK md. 638/2).....	219
1.TMK md. 638/2'nin İşlevi	219
2.TMK md.638/2 Uygulamasına İlişkin Öğretide İleri Sürülen Görüşler.....	225
IV.Miras Sebebiyle İstihkak Davası Kapsamında Koruma Tedbiri Alınması Talebi	228
V.Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Zamanaşımı.....	231
1.TMK md 639'da Düzenlenen Sürenin Hukukî Niteliği	231
2.Zamanaşımının Başlangıcı.....	234
3.Zamanaşımının Kesilmesi ve Durması	238
4.İyi Niyetli Zilyede Karşı (TMK md.639/1).....	240
a.Bir Yıllık Zamanaşımı Süresi.....	240
b.On Yıllık Zamanaşımı Süresi.....	242
5.Kötü Niyetli Zilyede Karşı (TMK md. 639/2)	245
6.Miras Sebebiyle İstihkak Davasının Zamanaşımı Süresinin Fiilen Kısaltıldığı Durumlar	247
7.Davanın Zamanaşımına Uğramasının Sonuçları.....	249
VI.Görevli ve Yetkili Mahkeme	250
SONUÇ	252
KAYNAKÇA	259

KISALTMALAR

Auf.	: Auflage.
AD.	: Adalet Dergisi.
age.	: Adı geçen eser.
agm.	: Adı geçen makale.
Art.	: Artikel.
BE. Komm	: Berner Kommentar.
Bearb.	: Bearbeitung.
Bd.	: Band.
BGB	: Bürgerliches Gesetzbuch.
BGE	: Bundesgerichtshof.
BGH	: Entscheidung des Schweizerischen Bundesgericht(İsviçre Fedaral Mahkemesi Kararı)
Bkz.	: Bakınız.
C.	: Cilt.
dn.	: dipnot.
eMK	:743 sayılı Medenî Kanun
HD.	: Hukuk Dairesi.
HMK.	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu.
İBK.	: İctihadı Birleştirme Kararı.
İİK.	:2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu.
İHFM.	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası.
Jura.	: Juristische Ausbildung (Dergi).
Jus.	: Juristische Schulung (Dergi).
Komm.	: Kommentar.
md.	: madde

XVI

- MHAD. : Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi.
MK : 743 sayılı Medenî Kanun.
N. : Randnote (Kenar Numarası).
OR. : Schweizerischen Obligationenrecht.
Rz. : Randziffer (Kenar Numarası).
s. : sayfa.
S. : sayı.
SchKG. : Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs.
Sten. Bull. : Amtliches Stenographisches Bulletin der Bundesversammlung.
SJZ : Schweizerische Jüristen- Zeitung (Zürich).
TBK :6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu.
TMK : 4721 sayılı Medenî Kanun.
Vorbem : Vorbemerkungen.
vd. : ve devamı.
YARG. : Yargıtay.
YHGK. :Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı.
ZGB : Schweizerisches Zivilgesetzbuch.
ZH-Komm : Zürcher Kommentar.
ZPO. : Schweizerische Zivilprozessordnung.
ZPO-D. : Deutsche Zivilprozessordnung.